

STÁTNÍ ZDRAVOTNÍ ÚSTAV

Anofelizmus bez malárie v ČR

V tomto týdnu se na serveru novinky.cz objevil článek s trvzením, že se v ČR lze nakazit malárií a že se zde případy malárie vyskytují. V reakci na tento zavádějící článek uveřejňujeme stručnou zprávu vedoucího NRL pro dezinfekci a deratizaci CEM.

Co je to anofelizmus bez malárie? Termín znamená, že se na daném území komáři anofelové, možní přenašeči (vektori) malárie, vyskytují, ale malárii nepřenáší, protože se zde nevyskytují lidé s neléčenou malárií.

Na území nynější ČR se malárie do padesátých let minulého století vyskytovala. Šlo hlavně o jižní Moravu. Nemoci se zde říkalo hodonka (Hodonín). Těsně po 2. světové válce byla u nás malárie vymýcena (eradikována), podobně jako ve všech evropských státech (kromě Turecka). Od té doby se u nás malárie nevyskytla (kromě importovaných případů u cestovatelů, kteří při svých cestách nedbali na účinnou profylaxi a malárii si přivezli z tropických malarických oblastí). Jinými slovy: nebyl zaznamenán případ tzv. autochtonního přenosu malárie, tj. přenosu malarických plazmodií z člověka na člověka na našem území zde žijícím přenašečem (vektorem) - anofelem.

Anofelové (komáři rodu *Anopheles*) patří u nás k běžným komárům. U nás se vyskytovalo nebo vyskytuje celkem 7 druhů anofelů (druhy mají pouze latinské druhové označení). Jsou to: *Anopheles messeae*; jeho larvy možno nalézt při břehu téměř každého rybníka. Jeho dvojník, *An. maculipennis*, je naopak ve státě vzácnější, podobně jako další dva druhy anofelů, *An. atroparvus* a *An. labranchie* (ty nebyly zachyceny od sedmdesátých let minulého století). Velmi hojný je ale *An. claviger* (anofeles žlutý). Na Vysočině je to téměř nejběžnější komár, který často zaletuje do obydlí a zde obtěžuje spící obyvatele. Líhne se téměř celoročně v různých chladných vodách, např. ve studánkách.

Zcela černě zbarvený anofel, *An. plumbeus*, jehož larvy se dříve vyvíjely pouze ve stromových dutinách s trochou vody, je zřejmě velmi přizpůsobivý. Jeho larvy nyní žijí i v různých artefaktech lidské činnosti (v septicích, ve venku pohozených pneumatikách apod.).

Původně středomořský anofel, *An. hyrcanus*, je nyní běžný na jižní Moravě. Poprvé byl zachycen v polovině minulého desetiletí, což zavedlo příčinu bulvárním médiím vyvolat nesmyslnou hysterii o "novém nebezpečí malárie". Tento dříve běžný přenašeč malárie ve Středozeří není na našem území, vzhledem k fenoménu anofelizmu bez malárie, o nic nebezpečnější než jeho šest blízkých příbuzných.

František Rettich